

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “กลยุทธ์การบริหารจัดการและการปรับตัวของผู้ผลิตรายการโทรทัศน์อิสระเพื่อเข้าสู่ความเป็นสถานีโทรทัศน์สาธารณะ” เป็นวิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Depth Interview) ประกอบกับการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและเว็บไซต์ โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา ดังนี้

1. เพื่อศึกษาถึงนโยบาย แนวทาง และการจัดกลยุทธ์ในการวางแผนงานที่ต้องใช้ในการบริหารจัดการการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อประโยชน์สาธารณะ ทั้งในส่วนของสถานีโทรทัศน์สาธารณะ และผู้ผลิตรายการอิสระ
2. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการจัดกลยุทธ์ในการบริหารจัดการการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อประโยชน์สาธารณะ ทั้งในส่วนของสถานีโทรทัศน์สาธารณะและผู้ผลิตรายการอิสระ
3. เพื่อศึกษาถึงกลยุทธ์การปรับตัวของผู้ผลิตรายการอิสระ เพื่อนำเสนอรายการผ่านสถานีทีวีสาธารณะ (ไทยพีบีเอส)

ผลการศึกษาพบว่า นโยบาย แนวทาง และการจัดกลยุทธ์ในการวางแผนงานที่ต้องใช้ในการบริหารจัดการการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อประโยชน์สาธารณะนั้น ในส่วนของสถานีทีวีสาธารณะ (ไทยพีบีเอส) นั้น จะยึดถือตามหลักการ และวัตถุประสงค์ ตามที่ได้กล่าวไว้ในพ.ร.บ. องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย โดยใช้โครงสร้างตามสถานีทีไอทีวีเดิม และบุคลากรส่วนใหญ่ มาจากทีมของทีไอทีวีเดิม ทำให้การดำเนินงานของสถานีนั้น เป็นไปอย่างรวดเร็ว

กลยุทธ์ที่ใช้ในการบริหารจัดการการผลิตรายการนั้น จะเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมมากขึ้น โดยการจัดกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ และเปิดโอกาสให้ผู้ผลิตรายการอิสระต่าง ๆ ที่มีความชำนาญในการผลิตรายการ ได้มีส่วนร่วมในการนำเสนอรายการ ภายใต้สัดส่วนรายการสาธารณะวันละ 70 ต่อ 30 รวมถึงการจัดผังรายการ และการคัดเลือกรายการที่มีคุณภาพ และน่าสนใจ เพื่อประโยชน์สาธารณะมากที่สุด

ทางด้านของผู้ผลิตรายการอิสระ ในที่นี้คือบริษัท ลักซ์ (666) จำกัด นโยบายการบริหารจัดการการผลิตรายการโทรทัศน์ คือ ตอบสนองความต้องการของประชาชนให้มากที่สุด สร้างความมั่นคงให้เกิดขึ้นกับองค์กร โดยใช้โครงสร้างในการบริหารเป็นระบบแมทริกซ์ คือ มีการสั่งงานจากบนลงล่าง และสั่งงานตามแนวนอนจากหัวหน้าฝ่าย ซึ่งบุคลากรจะได้ทำงานตามหน้าที่ที่ตนถนัด และมีการพัฒนาในส่วนของผู้บริหาร และบุคลากรอย่างต่อเนื่อง

ในด้านของกลยุทธ์ที่ใช้ในการบริหารจัดการการผลิตรายการโทรทัศน์นั้น จะเน้นไปในเรื่องของการจัดสรรงบประมาณ ให้เหมาะสมในแต่ละส่วนขององค์กร เพื่อไม่ให้องค์กรขาดทุน และขาดความมั่นคง รวมทั้งการพัฒนาบุคลากร เนื่องจากเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดในการผลิตรายการ

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดกลยุทธ์ในการบริหารจัดการการผลิตรายการโทรทัศน์ของสถานีทีวีสาธารณะ (ไทยพีบีเอส) นั้น แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ปัจจัยภายนอกและภายใน ซึ่งปัจจัยภายใน ได้แก่ ข้อจำกัด ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของวัตถุประสงค์งบประมาณ ผู้บริหาร และการดำเนินงาน ส่วนปัจจัยภายนอก ได้แก่ ปัญหาตลาดที่มีภาวะการแข่งขันที่สูง ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง รวมทั้งเทคโนโลยี และความต้องการที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาของผู้ชม การแก้ไขปัญหาเหล่านี้ จะทำโดยการดึงจุดแข็งของความเป็นทีวีสาธารณะ การจัดผัง และการเปิดโอกาสให้บริษัทผู้ผลิตรายการอิสระสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการนำเสนอรายการ

ทางด้านบริษัทผู้ผลิตรายการอิสระ ปัจจัยภายนอกทางด้านเศรษฐกิจ นับเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด รองลงมาคือปัจจัยทางด้านกฎหมาย ข้อจำกัดต่าง ๆ ส่วนปัจจัยภายใน ได้แก่ ตัวบุคลากร และการสื่อสารที่ผิดพลาด

ผลการศึกษาพบว่า กลยุทธ์ในการปรับตัวของบริษัทผู้ผลิตรายการอิสระนั้น ต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของทางสถานีทีวีสาธารณะ (ไทยพีบีเอส) เป็นหลัก อาจมีการเรียกประชุมเพื่อทำความเข้าใจให้ตรงกันในทุกฝ่าย ในการผลิตรายการ ต้องเลือกรูปแบบที่รายการถนัด และเน้นไปที่ประโยชน์ต่อผู้ชม ที่สำคัญต้องลดต้นทุนในการใช้จ่ายลง เพื่อรักษาสมดุลของรายได้ไว้ และหาพันธมิตร หรือธุรกิจสื่อด้านอื่นเสริม เพื่อรักษาความมั่นคงขององค์กร นอกจากนี้ผู้บริหารและบุคลากร ยังต้องพยายามคิดรูปแบบรายการใหม่ ๆ และวิธีการนำเสนอที่น่าสนใจ รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญเพื่ออ้างอิงข้อมูล จะทำให้รายการดูน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

กว่าจะมาเป็นรายงานโครงการเฉพาะบุคคลฉบับนี้ ข้าพเจ้าต้องเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ มากมาย ซึ่งจะไม่สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้เลย ถ้าหากขาดบุคคลเหล่านี้

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์อรนุช เลิศจรยรักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษารายงานโครงการเฉพาะบุคคล ที่คอยให้คำปรึกษา ชี้แนะ คอยช่วยเหลือ และสนับสนุนข้าพเจ้าตลอดมา รวมทั้งสอนให้ข้าพเจ้ารู้จักคำว่า “สู้” และ “ไม่ท้อท้วง” ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. สมสุข หินนิมาน ประธานกรรมการ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ปัทมา สุวรรณภักดี กรรมการ ที่ให้คำแนะนำ และทำให้ข้าพเจ้า “ยิ้ม” ได้ ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. สุรัตน์ เมธิกุล ที่ให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อรายงานโครงการเฉพาะบุคคลฉบับนี้เป็นอย่างยิ่ง ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พรจิต สมบัติพานิช ที่คอยเป็นห่วงข้าพเจ้าตลอดมา ขอขอบพระคุณอาจารย์ประจำคณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชนทุกท่าน ที่ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ข้าพเจ้า และขอบคุณที่ ๆ ที่ห้องโครงการ ที่ ๆ ห้องสมุดทุกคน ลุงหงวน พี่ลิต ที่คอยช่วยเหลือข้าพเจ้าตลอดมา

ขอขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ พี่กอล์ฟ สำหรับกำลังใจ และการสนับสนุนที่ดีที่มีให้เสมอมา และทำให้ได้มีวันนี้

ขอบคุณ พี่วิลลี่ พี่เบิร์ด พี่หอย พี่เป้ ที่สละเวลามาให้ข้อมูลน้องคนนี้ และยังอนุญาตให้น้องคนนี้ได้มาเรียนอย่างสบายใจ ชอบ คุณพี่ต่าย พี่ ๆ เพื่อน ๆ น้อง ๆ ทุกคน ที่บริษัท ลักซ์ (666) จำกัด ที่คอยช่วยเหลือ และให้ข้อมูลดี ๆ เสมอมา

ขอบคุณ คุณศิษ อรรคราช ผู้ชำนาญการ ฝ่ายรายการ สถานีทีวีสภาธรรมะ (ไทยพีบีเอส) สำหรับข้อมูลที่ให้อย่างไม่ปิดบัง

ขอบคุณ เพื่อน ๆ MCA 9 ทุกคน สำหรับกำลังใจดี ๆ ที่มีให้ตลอดมา โดยเฉพาะพิม ที่ให้ข้อมูลได้ดีมากจริง ๆ และเต้ สำหรับเบอร์โทรศัพท์ที่ทำให้ได้ข้อมูลมาทำรายงานโครงการเฉพาะบุคคลฉบับนี้

ขอบคุณกำลังใจจากเพื่อน ๆ MCM 7 รวมทั้งรุ่นน้อง MCA 10 และ MCM 8 ที่ให้กำลังใจพี่คนนี้เสมอมา โดยเฉพาะน้องจอยที่ช่วยพี่ได้มากจริง ๆ

ขอบคุณ เพื่อนระ เพื่อนดาว เพื่อนเม ที่คอยถามไถ่เรื่องเรียน ช่วยเหลือ และเป็นห่วงอยู่ตลอดเวลา ที่สำคัญทำให้เห็นคำว่า “เพื่อนแท้” ชัดขึ้นมากมาย

และขอบคุณเอ็ม และครอบครัวของเอ็ม ที่คอยช่วยเหลือ คอยเป็นห่วง และเป็นกำลังใจให้เสมอมา ขอขอบคุณสำหรับครอบครัวที่ 2 นี้

ขอบคุณทุก ๆ คนจาก “ใจ” อีกครั้ง และหวังว่ารายงานโครงการเฉพาะบุคคลฉบับนี้
จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่สนใจในอนาคตต่อไป

กรกต อปสุวรรณ
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
พ.ศ. 2551